

فراتر از خبر

عاشورا در سایه سیاست؛ چرا بحرین محدودیت‌ها را تشدید کرد؟

راديو فردا

کمتر از یک دقیقه پیش

عکس آرشیوی از مراسم عاشورا

با فرارسیدن مهمترین روزهای عزاداری مذهبی شیعیان، دولت بحرین محدودیت‌هایی را در این زمینه برای شیعیان این کشور وضع کرده است. بر اساس گزارش‌ها، وضع این محدودیت‌ها از پیامدهای جنگ اخیر ایران است.

بازتابی از افزایش تنش‌های فرقه‌ای در منطقه

دولت بحرین امسال قوانین سخت‌گیرانه‌ای را برای نحوه برگزاری مراسم موسوم به «عاشورا»، عزاداری مهم مذهبی شیعیان، اعمال کرد و این تصمیم بازتاب‌دهنده افزایش تنش‌های فرقه‌ای و مذهبی در پی جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران ارزیابی شده است.

بحرین در کنار عراق، دو کشور جهان عرب هستند که اکثریت جمعیت‌شان را شیعیان تشکیل می‌دهند. در بحرین حدود ۷۰ درصد جمعیت، شیعه هستند و این کشور از این نظر در شبه‌جزیره عربستان یک استثنا

به شمار می‌رود.

با این حال، بحرین توسط یک پادشاهی سنی‌مذهب اداره می‌شود.

خاندان آل خلیفه که از قرن هجدهم بر بحرین حکومت می‌کنند، در دیگر موقعیت‌ها نیز کنترل‌هایی را بر جمعیت شیعه اعمال می‌کنند. به عنوان نمونه، شیعیان چندان نمی‌توانند به مشاغل دولتی سطح بالا دست یابند.

عاشورا، بستری برای «موضع‌گیری سیاسی»

شیعیان می‌گویند که در روز عاشورا، امام سوم شیعیان در نبرد کربلا در سال ۶۸۰ میلادی پس از آن‌که از بیعت با خلافت اموی به رهبری یزید ابن معاویه خودداری کرد، کشته شد.

در متون شیعه، عاشورا بر مفاهیمی چون فداکاری، بی‌عدالتی و مقاومت در برابر ظلم متمرکز است و همواره بستری برای «موضع‌گیری سیاسی» بوده است.

عزاداری‌های شیعیان برای عاشورا شامل راهپیمایی‌ها، بازسازی صحنه‌های نبرد و سخنرانی‌ها و مداحی‌های مذهبی است. همچنین این مراسم گاهی همراه با خودزنی است که در آن گروه‌هایی از مردان با استفاده از تیغ‌های کوچک و زنجیر، به شانه‌ها یا کمر خود ساعت‌ها ضربه می‌زنند.

عاشورا در بحرین

مراسم سوگواری عاشورا هر سال توسط شیعیان سراسر منطقه از هند و پاکستان گرفته تا ایران، عراق، لبنان و یمن برگزار می‌شود و دست‌کم ده روز ادامه دارد. اما امسال، بر اساس گزارش روزنامه نیویورک تایمز، مقامات بحرین دستور داده‌اند که مدت برگزاری آن به نصف این مدت کاهش یابد.

مقام‌های بحرینی همچنین اعلام کرده‌اند که راهپیمایی‌های مذهبی باید حداکثر تا نیمه‌شب پایان یابد، به جز در منامه، پایتخت کشور، که در آن‌جا می‌تواند تا ساعت دو بامداد ادامه داشته باشد. در سال‌های گذشته، راهپیمایی‌های خیابانی عاشورا در بحرین اغلب تا طلوع آفتاب ادامه پیدا می‌کرد.

دولت بحرین در بیانیه‌ای اعلام کرد که اقدامات امسال «با هدف حفظ امنیت و رفاه همه شرکت‌کنندگان در مراسم عاشورا» اتخاذ شده است و افزود: «قانون اساسی بحرین آزادی دین و باور را برای همه، بدون هیچ تبعیضی، تضمین می‌کند».

عاشورا در بحرین یک روز تعطیل رسمی است و در این بیانیه تاکید شده که مراسم عاشورا «می‌تواند آزادانه و با احترام لازم برگزار شود».

مقام‌های بحرینی در سال‌های اخیر برخی تجمعات مذهبی را با دقت زیر نظر گرفته‌اند و نگرانند که این مراسم به محلی برای مخالفت سیاسی تبدیل شود. به همین دلیل بحرین به شیعیان عزادار درباره «بالا بردن پرچم‌ها و سر دادن شعارهای مرتبط با سازمان‌ها و دستورکارهای منطقه‌ای» هشدار داده‌اند.

از ممنوعیت سفر تا محدودیت علیه روحانیون و مداحان شیعه

بحرین همچنین اخیراً شهروندان خود را از سفر به ایران و عراق، دو کشوری که مقبره امامان شیعه در آن‌جا واقع است، تا اطلاع ثانوی منع کرده است.

دولت بحرین در بیانیه خود گفته که ممنوعیت سفر به ایران و عراق ارتباطی با عاشورا ندارد و «به ملاحظات امنیت و ایمنی شهروندان بحرینی در پرتو درگیری‌های منطقه‌ای» مرتبط است.

اما نیویورک تایمز نوشت که این ممنوعیت ضربه قابل توجهی به برنامه سفر هزاران بحرینی زده است که هر سال در این موقع، به شهر کربلا در عراق، از زیارتگاه‌های مهم شیعیان، سفر می‌کنند.

بحرین، متحد نزدیک ایالات متحده که مقر ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا است، در جریان جنگ اخیر هدف صدها حمله پهپادی و موشکی ایران قرار گرفت و مدت‌هاست تهران را متهم می‌کند که تلاش دارد در میان جمعیت شیعه این کشور ناآرامی ایجاد کند.

رویکرد سخت‌گیرانه بحرین نسبت به شیعیان این کشور به‌ویژه از زمانی تشدید شد که اعتراض‌های موسوم به بهار عربی در سال ۲۰۱۱ به بحرین نیز کشیده شد و رهبران جمهوری اسلامی از جمله علی خامنه‌ای، رهبر پیشین جمهوری اسلامی، از این اعتراضات حمایت کردند.

در حالی که مقام‌های بحرینی می‌گویند محدودیت‌ها برای مراسم عاشورای امسال به دلایل امنیت عمومی و امنیت ملی ضروری است، فعالان حقوق بشر معتقدند که این اقدامات به‌طور نامتناسبی شیعیان کشور را هدف قرار می‌دهد.

یکی از برگزارکنندگان مراسم عاشورا در بحرین که نامش فاش نشده، به نیویورک تایمز گفت مقام‌های بحرینی چند روحانی و «مداح» شیعه این کشور را از شرکت در مراسم عاشورای امسال منع کرده‌اند.

تشدید محدودیت‌ها و بهره‌برداری ایران

موج محدودیت‌ها و سرکوب‌ها علیه شیعیان همچنین پس از جنگ اخیر ایران افزایش یافت.

مقام‌های بحرینی در طول این درگیری‌ها، تابعیت ۶۹ شهروند شیعه و اعضای خانواده آنان را سلب کرده و سپس تلاش کرده‌اند بیشتر آن‌ها را به ایران بفرستند. بسیاری از آنان به حمایت و حتی آن چه «ستایش» حملات ایران در جریان جنگ خوانده شده است، متهم شده‌اند.

بحرین در ماه‌های اخیر افراد دیگری را نیز به اتهامات مشابهی بازداشت و زندانی کرده است.

همچنین امسال در آستانه مراسم عاشورا، دولت بحرین به‌صراحت اعلام کرد که هرگونه عزاداری عمومی برای کشته شدن علی خامنه‌ای ممنوع است.

بر اساس برخی گزارش‌ها، شیعیان بحرین در زمان استقلال این کشور مایل نبودند به ایران بپیوندند و نوعی «ناسیونالیسم عربی» در آن‌ها دیده می‌شد، اما اکنون برخی از آن‌ها تحت تاثیر نظریه «ولایت فقیه» جمهوری اسلامی هستند و از آن حمایت می‌کنند.

راشد بن عبدالله آل خلیفه، وزیر کشور بحرین، احترام برخی شیعیان به رهبر کشته‌شده جمهوری اسلامی را «نوعی وفاداری دوگانه» در برخی شیعیان بحرینی توصیف کرده و گفته است: «وفاداری دوگانه در بحرین به‌عنوان یک کشور مستقل قابل پذیرش نیست».

در این شرایط، جمهوری اسلامی ایران نیز از وضعیت شیعیان در بحرین برای اهرم فشار خود بر کشورهای عربی منطقه خلیج فارس استفاده می‌کند.

به تازگی حسین شریعتمداری، چهره تندرو و مدیرمسئول روزنامه کیهان، در یادداشتی ادعا کرد که «مردم بحرین هموطنان ایرانیان هستند و جمهوری اسلامی باید این مردم را از دست حکومت بحرین نجات دهد».

